

יחיה הבדל!!

לגברים ולנשים זהות וייחודיות שונות, המשפיעות על התאמתם לתפקידים שונים: בחלק מהם יתרון לנשים, בחלק אחר יתרון לגברים. על עבודה, נשים וגברים - ועל מה שביניהם

מאת שפי שפס

קודים של לבוש והתנהגות הולמת של נשים וגברים במקומות עבודה, הם תחום נוסף שבו רבה המבוכה הבלתי מדוברת. לגבי הלבוש, הבה נניח שמחר יתייצב לעבודה ראש צוות בארגון מכובד כשיערו צבוע בסגול כהה, גופיית כתפיות קצרה מכסה חלקית את חזהו ומכנסיים תואמים מבליטים אצלו כמה "איברים פנימיים". סביר להניח שגבר זה היה נשלח הביתה. כשמדובר באישה, מנהלי הארגון היו מתלבטים קשות האם וכיצד להגיב, ובארגונים רבים היו מתעלמים מכך. ובאשר להתנהגות הולמת, קיים קוד בלתי מדובר שאישה רשאית להפעיל את מלוא הקסם, החן והחנחון הנשי כדי לשכנע בעמדתה עמיתים, מנהלים ולקוחות. גבר שיעשה זאת ייחשב כמי שביצע עבירה אתית חמורה. אני מציע להפוך את העניין לבר-שיח בארגון ולקבוע בו נורמות מחייבות.

ברור לי שמעצם היותי גבר הכותב על נושא נשי כה רגיש, אני שם נפשי בכפי ואמצא אשם (ללא משפט) בשוביניזם גברי על ידי טריבונאל נשי זועם. אני מבין היטב שדורות של קיפוח, אפליה וניצול של נשים על ידי גברים מצריכים מאבק עיקש ומתמיד לשינוי המצב. עם זאת, וכדי שהמאבק יצליח וייטמע באמת ולא יהווה רק מס שפתיים, יש לנהל אותו ביושרה ערכית ואינטלקטואלית, גם אם הדבר יאריך את הדרך.

בדרך כלל, אין מדברים על הנושאים שהועלו במאמר זה. הנשים כועסות מדי, הגברים לא מעזים. ולכן, למען עתיד שוויוני, אדגיש שוב: אין מתקנים אפליה באפליה. לגברים ולנשים זהות וייחודיות שונות, המשפיעות על התאמתם לתפקידים שונים: בחלק מהם יתרון לנשים, בחלק אחר יתרון לגברים. אסור למאבק הנשי להתבסס על הפגנת עליונות על הגברים, ולא על רצח אופי גורף וכוללני בתחום המיני. שוויון אמיתי משיגים באמצעות כיבוד הדדי של ההבדלים בין המינים.

הכותב הוא מומחה בכיר בפסיכולוגיה קלינית וארגונית
sheffysh@netvision.net.il

שוויון אמיתי אינו נוצר על ידי מחיקת הזהות הנשית הייחודית והתאמתה לכאורה לזהות הגברית, אלא על ידי הדגשה והבלטה של התחומים המכובדים הרבים שאליהם היא מתאימה יותר.

"Anything you do I can do better", שרה הנערה המקנטרת את בן זוגה במחזור האגדי "אני אוקלי אשת לפידות". מים רבים זרמו במיסיוסיפי ובירקון מאז שנות החמישים של המאה הקודמת, אך שירת הנשים המנסות להוכיח שהן טובות יותר מגברים עדיין מושמעת, לצערי. יש נשים לא מעטות, בעיקר בתפקידי ניהול, המאמצות לעצמן סגנון "גברי מוקצן" של בוטות, חספוס, הפגנת שרירים, היעדר סובלנות וחוסר אמפתיה, ומתנהגות כמו הירוד שבגברים. שוויון אמיתי לא יוצרים על ידי הפגנת עליונות והדגשת נחיתותו של המין השני. תחושת הנקם המתוקה על דורות של דיכוי נשי לא תיצור חברה טובה יותר. "אל תעשי לחברך את השנוא עלייך" נכון גם לימינו.

"הגברים הם אנסים בפוטנציה ומטרידים מינתי סדרתיים" הינה אמירה המושמעת בקול תרועה רמה כאשר נתפס אנס או מטרידן, אך גם נאמרת במלוא השכנוע העצמי בשקט בשיח הנשי, כמעין התראה כללית הנכונה תמיד. אין בלבי שמץ של סלחנות כלפי גברים הנוהגים כך. יש לי התנגדות לאופן הגורף של מסרים אלה. הם מביאים את הגברים למגננה מוגזמת, הנובעת מתחושת רדיפה ומאי יכולת להוכיח כל הזמן שאין להם אחות. בסופו של דבר, פוגע הדבר גם בנשים. "לא אקח אישה לתפקיד שבו אנו נמצאים יחדיו לבד שעות ארוכות", מצהיר מנהל בכיר, "אין לי כוח להפריך את חשדות השווא". "אני מסרב לנהל שיחה אישית עם עובדת ללא נוכחותה של מזכירתי בחדר", אומר מנהל נוסף. "גיליתי שמתנהל רומן בין עובד ועובדת בארגון", אומר מנהל אחר, "אין ביניהם יחסי כפיפות, אך כדי למנוע רינונים אפטר אותו(!). דוגמאות אמיתיות אלו מדברות בעד עצמן.

זהו מאמר לא פופוליסטי ולא נחמד. הוא עוסק במלחמתן הצודקת של נשים לשוויון בעולם העבודה, עולם שעדיין מונהג ברובו על ידי גברים. אף על פי כן, המאמר מצביע על שורה של ליקויים ועיוותים בדרך ניהול המאבק הזה מצד הנשים, דבר שעלול להיות בסופו של דבר - לצערי - בעוכריהן.

"אפליה מתקנת", או בנוסח המכובס והמחופש "העדפה מתקנת", הוא לוגו המתנוסס על דגל המאבק הנשי. המשמעות המעשית של סיסמה זו היא כי כאשר מתמודדים שני מועמדים בעלי כישורים "דומים" על תפקיד נתון, מצפים ממקבל ההחלטה לעשות מעשה ולהעדיף את האישה על פני הגבר. כמי שעוסק שנים רבות במיון תעסוקתי, אני יכול לקבוע בבטחה כי אין שני מועמדים דומים. קבלת עובד לפי קריטריון זר כמו מגדר היא מעשה פסול, הדומה לבחירת עובד על פי מוצא, דת, גזע או קרבה לראש ועד העובדים. טוב יעשו הנשים אם ירחיקו עצמן מרשימה מבזה זו, הגורמת להן נזק ומשדרת לעובדי הארגון, נשים וגברים, כי נשים מתקבלות לתפקיד בגלל נשיותן ולא בגלל כישורן.

"כל התפקידים מתאימים לגברים ולנשים כאחד" הוא מוטו נורמטיבי בימינו, ואפילו מעוגן בחוק לגבי פרסום מודעות "דרושים/דרושות". בשם העיקרון הקדוש של שוויון בין המינים מעוקרת האמת הפסיכולוגית והתעסוקתית, לפיה קיימים הבדלים בין נשים וגברים. תלי תילים של מחקרים, שנערכו בידי אנשי מקצוע מיומנים, מוכיחים שיש שוני בין המינים בשלל תכונות, כישורים, התנהגויות והעדפות. בתחומים מסוימים עלות הנשים על הגברים, ובתחומים אחרים להיפך. נוצר מצב אבסורדי, שבו אסור להתחשב בכך ואסור אפילו לדבר על כך בקול רם, שמא יתחשב כמעוודד אפליה או כפורע חוק.